

Kursplan

Fakultetsnämnden för humaniora och samhällsvetenskap
Institutionen för språk och litteratur

GU1101 Svenska för de tidiga åren, 30 högskolepoäng
Swedish directed towards teaching and learning in early school years,
30 credits

Huvudområde

Litteraturvetenskap

Ämnesgrupp

Svenska/Nordiska Språk

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1N

Fastställande

Fastställd av institutionsstyrelsen vid Institutionen för språk och litteratur 2009-06-16

Senast reviderad 2011-09-15. Revision på grund av redaktionella ändringar av formalia.

Kursplanen gäller från och med vårterminen 2012

Förkunskaper

INGET VÄRDE ANGIVET

Mål

Efter avslutad kurs skall de studerande kunna:

- redogöra för och tillämpa svenska språket och litteraturen för undervisning i grundskolans tidigare år,
- hjälpa och bedöma elever i förskolan och grundskolans tidiga år i deras utveckling av språk- och läsförmåga med hänsyn tagen till elevers sociala tillhörighet samt till ålder, kön och etnicitet,
- självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla förskoleverksamhet och tidig skolundervisning i enlighet med aktuella styrdokument,
- redogöra för sambandet mellan språk- och kunskapsutveckling,
- tillämpa metoder och arbetssätt som kan stimulera barns kreativitet och upptäckarglädje,
- använda IKT i barnverksamhet och undervisning,
- tillvarata och systematisera egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat som grund för utveckling av lärarrollen,
- med utvecklad språkförmåga och medvetenhet om den egna läs- och skrivförmågan aktivt arbeta med olika slags texter.

Innehåll

Delkurs 1. Barnspråk och barnlitteratur i ett mångkulturellt samhälle (15 hp)

I delkursen tillägnar sig de studerande sådana insikter och färdigheter att de kan arbeta med olika slag av texter i sin kommande verksamhet. De studerande ska också träna upp sin förmåga att se på textens betydelse i olika kulturella sammanhang och att använda texter i skolan på ett kreativt sätt.

I kursen får de studerande möta ett representativt urval av barnlitteratur och diskutera dess betydelse för barns socialisering och språkutveckling. Barnböckerna väljs så att de dels belyser skillnader mellan olika genrer och idéinnehåll, dels illustrerar anpassning till olika barns behov och användningsmöjligheterna i förskola och skola. Förhållandet mellan text och bild ska lyftas fram liksom också den rörliga bilden och dess betydelse i socialisationsprocessen. De studerande får träna sig i högläsning och fritt berättande och i samband därmed studeras också hur man på bästa sätt samtalar med barn om det lästa.

De studerande får också en inblick i de olika språkvärldar som omger barn och hur det mångkulturella samhället påverkar elevers skolsituation och därmed också klassrumsarbetet.

Under fältstudierna prövar de studerande hur deras läsning av barnlitteratur och fria berättande tas emot av barn i olika konstellationer och vilka möjligheter det finns att bearbeta litteraturen genom samtal och andra uttrycksformer. Samtidigt studeras hur förskolan/skolan tar till vara de olika kulturer och kulturella uttrycksmedel som barnen har med sig från sina hemmiljöer.

I delkursen ingår tre moment: barnlitteratur 9 hp, svenska som andraspråk 3 hp och fältstudier 3 hp.

Delkurs 2a. Läs- och skrivutveckling under tidiga år (15 hp)

Kursen läses av studerande som tidigare inte läst grundkurs om läs- och skrivutveckling ur ett språkvetenskapligt perspektiv. Delkursen ger en teoretisk bakgrund till och didaktiska kunskaper om olika metoder för läs- och skrivutveckling under tidiga år. I kursen ska de studerande också utveckla sin egen språkliga förmåga och medvetenhet. Kursen ger även de studerande träning i att använda drama som stöd i det språk- och kunskapsutvecklande arbetet.

I kursen läggs stor vikt vid diskussioner om och kritiskt prövande av teorier, metoder och läromedel för den tidiga läs- och skrivutvecklingen. Forskning om tidigt läsande och skrivande barn studeras liksom även om språkförseningar.

De studerande får under kursen grundläggande kunskaper i pedagogiskt drama som de sedan ska försöka omsätta till språk- och kunskapsstimulerande verksamhet bland barn.

Under fältstudierna kartlägger de studerande ett läs- och skrivutvecklingsförlopp hos några barn med olika förutsättningar, där de också får möjlighet att pröva sina idéer om litteraturläsning och kreativ språkstimulans.

I delkursen ingår fyra moment: läs- och skrivutveckling 6 hp, allmän språkvetenskap 3 hp, drama 1,5 hp och fältstudier 4,5 hp.

Delkurs 2b. Läs- och skrivutveckling under tidiga år, fördjupning (15 hp)

Kursen läses av studerande som tidigare läst grundkurs om läs- och skrivutveckling ur ett språkvetenskapligt perspektiv. Delkursen fördjupar teoretiska perspektiv på och didaktiska kunskaper om olika metoder för läs- och skrivutveckling under tidiga år. I kursen ska de studerande också utveckla sin egen språkliga förmåga och medvetenhet. Kursen ger även de studerande träning i att använda drama som stöd i det språk- och kunskapsutvecklande arbetet.

I kursen läggs stor vikt vid diskussioner om och kritiskt prövande av teorier, metoder och

läromedel för den tidiga läs- och skrivutvecklingen. Forskning om tidigt läsande och skrivande barn studeras liksom även om språkförseningar.

De studerande får under kursen grundläggande kunskaper i pedagogiskt drama som de sedan ska försöka omsätta till språk- och kunskapsstimulerande verksamhet bland barn.

Under fältstudierna kartlägger de studerande ett läs- och skrivutvecklingsförlopp hos några barn med olika förutsättningar, där de också får möjlighet att pröva sina idéer om litteraturläsning och kreativ språkstimulans.

I delkursen ingår fyra moment: läs- och skrivutveckling: fördjupning 6 hp, allmän språkvetenskap 3 hp, drama 1,5 hp och fältstudier 4,5 hp.

Undervisningsformer

Undervisningen ges i form av föreläsningar, gruppdiskussioner samt obligatoriska seminarieövningar där de studerande redovisar sina fältstudier. När kursen ges som distanskurs används särskilda för distributionsformen lämpliga undervisningsformer.

Examinationsformer

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

För betyg Godkänt ska de förväntade studieresultaten vara uppfyllda. Kursen examineras genom muntliga och skriftliga prov och redovisningar av obligatoriska uppgifter. Både individuella redovisningar och gruppredovisningar förekommer.

Förmågan att omsätta kunskaper i adekvat handling i förhållande till elever och skolans uppdrag prövas.

För studerande som ej godkänts vid ordinarie tentamenstillfälle ges möjlighet till endast fyra ytterligare tillfällen.

Vid betygsättning av fältstudierna samt drama används något av betygen Godkänd eller Underkänd. Vid betygsättningen av övriga moment används något av betygen Väl godkänd, Godkänd eller Underkänd. För betyget Väl godkänd på hela kursen krävs att delkurser på sammanlagt minst 15 högskolepoäng har betyget Väl godkänd.

Kursvärdering

Efter avslutad kurs genomförs en kursutvärdering som sammanställs och återkopplas till studenterna samt arkiveras enligt institutionens bestämmelser.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur

Delkurs 1. Barnspråk och barnlitteratur i ett mångkulturellt samhälle (15 hp)

Andersson, M. och Druker, E. (red.). 2008. *Barnlitteraturanalyser*. Studentlitteratur. 213 s.

Att undervisa elever med Svenska som andraspråk – ett referensmaterial. Skolverket, 1999. 103 s.

Axelsson, M. (red.). 1999. *Tvåspråkiga barn och skolframgång – mångfalden som resurs*. Rinkeby Språkforskningsinstitut. 151 s.

Chambers, A. (förord). 2001. *Läsdagbok*. En bok för alla. 80 s.

Edwards, A. 2008. *Bilderbokens mångfald och möjligheter*. Natur och kultur. 139 s.

Hallberg, K. 1993. *Litteraturläsning: barnboken i undervisningen*. Ekehund. 135 s.

Hellsing, L. 1999. *Tankar om barnlitteraturen*. Rabén & Sjögren. 155 s.

Grundskolan. Kursplaner. Bedömning. Svenska. Svenska som andraspråk. Modersmål www.skolverket.se

Kjersén Edman, L. 2002. *Barn- och ungdomsböcker genom tiderna*. Natur & Kultur. 227 s.

Stensson, Britta. 2006. *Mellan raderna: strategier för en tolkande läsundervisning*. Daidalos. 160 s.

Wagner, Åse Kari H, Strömqvist, Sven & Uppstad, Per Henning: *Den flerspråkiga människan*. Studentlitteratur, 2010 278 s.

Barnlitteratur enligt överenskommelse med undervisande lärare.

Delkurs 2a. Läs- och skrivutveckling under tidiga år (15 hp)

Allard, B., Rudqvist, M. & Sundblad, B. 2001. *Nya Lusboken: en bok om läsutveckling*. Bonnier utbildning. 175 s.

Allekv, B. & Lindvall, L. 2000. *Listiga räven. Läsinlärning genom skönlitteratur: ett läsprojekt i Kvarnbysskolan, Rinkeby i samarbete med Rinkeby bibliotek*. En bok för alla. 75 s.

Bjar, L. & Liberg, C. (red.). 2003. *Barn utvecklar sitt språk*. Studentlitteratur. 292 s.

Boström, L. & Josefsson, G. 2006. *Vägar till grammatik*. Studentlitteratur. 213 s.

Fast, C. 2008. *Literacy: i familj, förskola och skola*. Studentlitteratur. 168 s.

Lindstedt, I. 2002. *Textens hantverk. Om retorik och skrivande*. Studentlitteratur. 146 s.

Längsjö, E. & Nilsson, I. 2005. *Att möta och erövra skriftspråket: om läs- och skrivlärande förr och nu*. Studentlitteratur. 143 s.

Skolverket. 2008. *Nya språket lyfter. Diagnosmaterial i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans årskurs 1–5. Lärarhandledning*. 86 s.

Svenska skrivregler utgivna av Språkrådet. Liber. 2008. 263 s.

Söderblom, H. (red.). 2009. *Sagor att läsa och berätta*. En bok för alla. 205 s.

Trageton, A. 2005. *Att skriva sig till läsning. IKT i förskoleklass och skola*. Liber. 199 s.

Barnlitteratur enligt överenskommelse med undervisande lärare.

Delkurs 2b. Läs- och skrivutveckling under tidiga år, fördjupning (15 hp)

Allard, B., Rudqvist, M. & Sundblad, B. 2001. *Nya Lusboken: en bok om läsutveckling*. Bonnier utbildning. 175 s.

Boström, L. & Josefsson, G. 2006. *Vägar till grammatik*. Studentlitteratur. 213 s.

Einarsson, J. 2009. *Språksociologi*. Studentlitteratur. Ca 100 s. (403 s.).

Liberg, C. 2006. *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Studentlitteratur. 210 s.

Lindstedt, I. 2002. *Textens hantverk. Om retorik och skrivande*. Studentlitteratur. 146 s.

Lindö, R. 2005. *Den meningsfulla språkväven. Om textsamtalets och den gemensamma litteraturläsningens möjligheter*. Studentlitteratur. 224 s.

Lyckas med läsning: läs- och skrivinlärning i Nya Zeeland. Bonnier utbildning, 2001. 154 s.

Svenska skrivregler utgivna av Språkrådet. Liber, 2000. 263 s.

Barnlitteratur enligt överenskommelse med undervisande lärare.